

تجارت و معاملات تجاری

هقوق : دانشی که به تنظیم روابط جامعه می پردازد.

تجارت : معامله و داد و ستد به قصد سود و انتفاع

منظور از حقوق تجارت : رشته ای از حقوق خصوصی که به تنظیم روابط تجار و معاملات تجاری می پردازد.

نکته :

حقوق تجارت از دل حقوق مدنی بوجود آمده است، زیرا در برخی موارد حقوق مدنی پاسخگوی مسائل نبوده و برای همین از دل آن حقوق تجارت بوجود آمد.

یعنی در قانون مدنی قواعد کلی بیان شده و در قانون تجارت استثنائات در مورد تجارت بیان شده، پس این در قانون تجارت در مورد مسئله ای قانونی بیان شده بود به جهان کلیات قانون مدنی الكفایه کنیم.

محمور اصلی حقوق تجارت چیست ؟

دیدگاه شخصی : حقوق تجارت در مورد تجارت است.

دیدگاه موضوعی : حقوق تجارت در مورد معاملات تجاری است.

قانون گذار ما هر دو دیدگاه را در نظر داشته است.

طبق ماده ۲ او قانون تجارت دیدگاه موضوعی مد نظر است و طبق ماده ۳ قانون تجارت دیدگاه شخصی.

تاریخ حقوق تجارت :

اولین حقوق تجارت مربوط به کشور فرانسه بود که در سال ۱۶۷۳ [که ساواری] نوشته شد. بعدها انقلاب کبیر فرانسه صورت گرفت، در سال ۱۷۸۹ اصل آزادی تجاری صورت گرفت.

در سال ۱۸۵۷ قانون تجارت فرانسه تدوین شد [که تجاری ناپلئون] در سال ۲۰۰۰ و ۲۰۰۷ بازنگری جدی صورت گرفت. حقوق تجارت ایران از دوران مشروطه شروع شد که حدوداً

عمر آن حدود سال است [۱۲۸۵ هـ.ش] در سال ۱۲۸۹ قانون نکل و برات در

در سال ۱۲۹۴ قانون تکلیل محاکم تجاری، ۱۳۰۲ و ۱۳۰۴ بنسبتی از قانون تجارت ایران

تصویب شد. در سال ۱۳۱۱ قانون تجارت ایران تصویب شد که سینه‌ی آن همان قانون ۱۸۰۷ فرانسه بود.

در سال ۱۳۴۷ لایحه‌ی اصلاحی قانون تجارت تصویب شد که در این ماده ۳۰۰ آمده است که تماماً در مورد شرکت‌های سهامی است که جایگزین مواد ۲۱ تا ۹۳ قانون ۱۳۱۱ شد. یعنی آن ۷۳ ماده برای شرکت‌های سهامی تأثیری ندارد.

اصل بنیادی در حقوق تجارت ۱

(۱) اصل سرعت

(۲) اصل آزادی ادله اثبات

[یعنی خیلی راحت می‌تواند ادله‌ی خود را ثابت کند.] مثل دفتد تا جدر که اگر چیزی طبق قوانین خاص در آن ثبت شود از او به عنوان مدرک قبول می‌شود.

(۳) اصل تضمین و اعتماد سازی

در ضمانت گفته می‌شود نقل ذمیه الی ذمه ماده ۶۹۸ ق. ۴۰. اما اهل سنت می‌گویند ضم ذمیه الی ذمه در حقوق تجارت ضمانت دفتد یا ضد دفتد را بیان می‌کنند یعنی قول اهل سنت.

مثلاً اگر من مستقلاً چیزی نوشتم و آقای زید شیت یک را امضاء کرده باشد در صورت پاس شدن یک شخص می‌تواند هم از من شکایت کند که صاحب یک هستم و هم از زید که شیت آن را امضاء کرده.

شرکت‌هایی هم داریم به نام شرکت‌های تضامنی یعنی اگر برای مثال شوکت در شرکت شد و شرکت تفاوت از عهدی طلبکار آن بر آید، طلبکاران می‌توانند از خود شرکت یا از شوکت شکایت کنند یعنی می‌توانند از خود شرکتی شکایت هم شکایت کرد.

ماده ۴۰۲ و ۴۰۳ ق. ۴۰ یعنی اختیار با طلبکار است و هم در مقابل او ضامن هستند.

نکته ۱

در حقوق تجارت اصلی به نام اصل بر مسؤلیت تضامنی نداریم.

منابع معتوق تجارت ایران :

۱. قانون : اولین و مهمترین منبع است

۱- قانون اساسی : کلیات حقوق تجارت در آن بیان شده است مثل اصل ۱۳۲۸ زار و انتخاب
شکل [۴۳ و ۴۴

۲- نظرات تفسیری شورای نگهبان ، سایر نظرات شورای نگهبان ، مصوبات مجمع تشخیص

۳- قانون عاری : - قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱ که برترفته از قانون ۱۸۰۷ فرانسه است .

- لایحه اصلاحی ۱۳۴۷ که در آن ۳۰ قانون در مورد شرکت های سهامی جایگزین

قانون ۱۳۶۱ شده است [یعنی این ۷۲ قانون در مورد شرکت های سهامی

اجرا شده شود و در مورد شرکت های دیگر اعتبار دارد]

- قانون اداری امور شخص و رشکسته ۱۳۱۸

- قانون یک ۱۳۵۵ که سه بار اصلاح شده [در سالهای ۷۲ ، ۷۴ و ۸۲]

- قانون بانکداری [قانون پول و بانک ۱۳۵۱ و بانکداری بدون ربا ۱۳۶۲]

- قانون بیمه ۱۳۱۶

- قانون مربوط به دلالان ۱۳۱۷

- قانون شرکت تعاونی ۱۳۵۰

- قانون ادراغی بهادار ۱۳۸۴

- قانون تجارت الکترونیک ۱۳۸۲ و ...

و هم چنین قانون مدنی خود منبع از منابع است [یعنی در صورتی که این قانون لغات مدنی به قانون مدنی

رجوع کنیم]

تلقی :

مکن است یک قانون هم در مدنی باشد و هم در تجارت ، در صورتی که باهم تعارض نداشته باشد به خود عمل
نمیشود . مکن است در مدنی باشد و در تجارت نباشد و بالعکس این هم مسئله ندارد ، اما اگر در هر دو
بود باهم تعارض داشتند قانون تجارت قانون مدنی را تحقیر میزند .

۴- منابع فقوح

۵- مصوبات قوه مجریه

۲. عرف [عرفیهای تجارت] : البته عرف به تنهایی در اسلام منبع نیست بلکه در تحقیق موضوعات